

G. J. PEELEN

EEN SIMPEL POSTZEGELTJE VERTELT ZIJN TRIESTE GESCHIEDENIS

1918. October. — De Wereldoorlog loopt ten einde, ten gunste van de geallieerden. In Hongarije is al de dreiging van de slechte afloop voelbaar.

Maar nóg bestaat het koninkrijk Hongarije, en de Hongaarsche koninklijke posteringen, Magyar Kiraly posta, geven nog een serie postzegels uit, met de beeltenis van koning Karl en koningin Zita in kroningsornaat (afb. 1) naast het maaierstype, een eenvoudige reeks zegels met de afbeelding van een

maaier, op de voet gevolgd door een vrouw die de schoven bindt (afb. 2).

Maar dan volgen de gebeurtenissen elkaar op, in razend tempo, sensationeel en snel, en al die gebeurtenissen ondergaat dat kleine zegeltje van het maaierstype. De drukpersen draaien, registreeren iedere wijziging van binnenuit of van buitenaf, op dat zegeltje, dat geduldig de eene wijziging voor, de andere na, gebiedsverlies van het eene landsdeel na

en van daaruit fel de Raden-regeering in Budapest bestookte, liet het er niet bij zitten en voorzag de maaierszegels van een opdruk Magyar Nemzeti Kormány, Szégedin 1919 (afb. 7) = Hongaarsche nationale regeering, Szegedin 1919.

Lang hield het communistisch schrikbewind niet stand. Reeds 7 Augustus 1919 is het ten einde.

En als dan op 16 Nov. van dat jaar de nieuw gevormde Hongaarsche Armee, onder leiding van Niklós Horthy, den tegenwoordigen Rijksbestuurder (afb. 13) triomfantelijk Budapest weer binnen-trekt, gevolgd door de nationale regeering uit Szegedin, verschijnt de z.g. Horthy-herdenkings-uitgave: op het maaierszegel de 4 regelige opdruk: A nemzeti bevonulása, 1919 XI/16, (afb. 10) = in-tocht van het nationale leger; de sovjetsporen worden uitgewischt, ook op de postzegels, en de restanten van de Raden-republiek-opdruk op het maaierszegel worden onzichtbaar gemaakt door een nieuwe opdruk: een groote korengarf (teeken van de heropbouw) met het jaartal 1919 (afb. 9).

Hongarije wordt opnieuw tot koninkrijk verklaard — voorloopig zonder koning — het eerste maaierszegel (afb. 2) wordt weer in eere hersteld, en draagt weer het opschrift Magyar Kir(aly) posta, terwijl een nieuwe serie, met een madonna-voorstelling, aan de Moeder Gods de eere geeft voor Hongarije's bevrijding van het communistisch

godloozenjuk (afb. 12). Onder het Magyar Kir. Posta staat in den rand van het medaillon: Patrona Hungariae (beschermvrouwe van Hongarije).

De hooge bedragen, tot 5000 kronen! onder dit zegel en onder het maaiertje herinneren ons meteen aan de droeve inflatieperiode die toen begon!

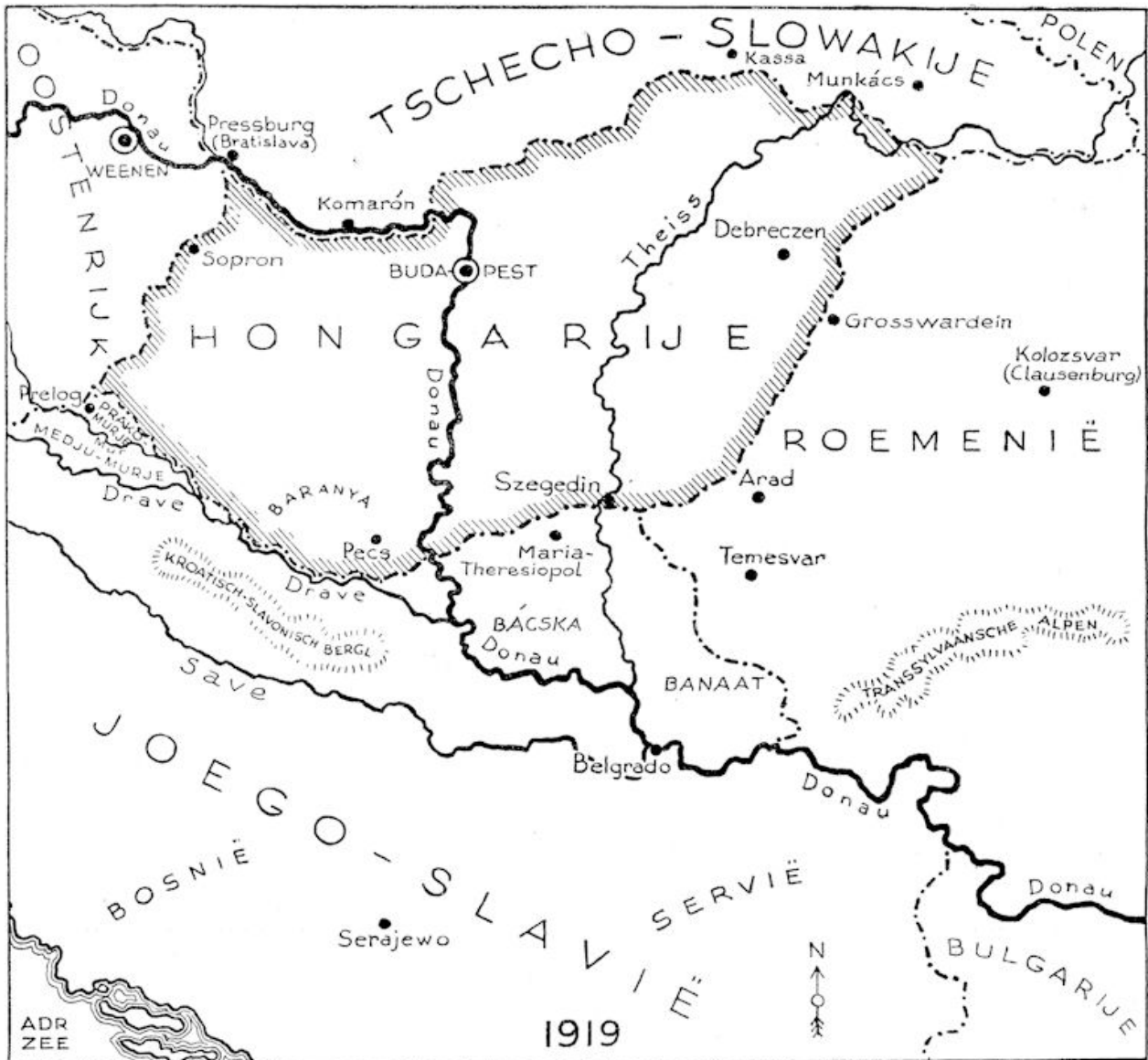
Is dus het aantal wijzigingen reeds groot en emotierijk, dat het maaierszegel in deze korte, maar felbewogen periode, wat het binnenland aangaat, te ondergaan kreeg, nog veel talrijker zijn ze voor de grensgebieden!

Wie de twee kaarten vergelijkt, die bij dit artikel afgedrukt worden, ziet wat er van het koninkrijk Hongarije van 1914, in 1920 overbleef!

Toen, in 1914, een groot gebied, van Galicië tot de Adriatische Zee, van de Mur tot de Transsylvanische Alpen, door de Save gescheiden, grenzend aan Bosnië, Servië en Roemenië. Dan, 1920, de vrede van Trianon, met een gebiedsverlies van 1/3, afstand van Kroatië, Slovenië, Zevenburgen, het banaat, enz. De vrede die iedere nationaal voelende Hongaar twintig jaar later nog verbeten deed zeggen, als ge Trianon slechts noemdet: Nem, nem, soha! = Nee, nee, nooit!

In het zuiden begon de afbraak het eerst. Het koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen, later officieel Jugo-Slavië, ontstond uit Servië, Montenegro, Bosnië, Hercegowina, Dalmatië en de Hon-

gaarsche brokken: Kroatië, Slavonië, Baranya, Bacska Banaat, het Tusschen Mur gebied, en Preko-Murja.

Ook dit alles kreeg het maaierszegel te verwerken. Kroatië maakte zich het eerst los van Hongarije, eind November 1918, en overdrookte de Hongaarsche zegels met S.H.S. Hrvotska = Kroatië (afb. 14). Met Kroatië verdween ook de havenstad Fiume die gedurende vele jaren door Hongarije als corpus separatum bestuurd werd, nu het zelfbestuur (autonomie) koos, en de Hongaarsche zegels met: Fiume overdrookte (afb. 19; afb. 18 geeft een Hongaarsch zegel te zien met poststempel Fiume).

Kerstmis 1918 bezetten de Kroatische troepen het door Kroaten bewoende grensgebied tusschen de Drave en de Mur, 't z.g. Medjumurje = tusschen Murgebied of Mur-eiland. De militaire gouverneurs van dit district met o.a. de stad Prelog, lie-

ten terstond de Hongaarsche zegels met stempel S.H.S. overdrookten. Een half jaar later volgde ook het noordelijk aangrenzende gebied, aan gene zijde van de Mur, Prekomurje (= het Over-Mur-sche). Ook toen volgde een opdruk Prekomurje S.H.S. Begin 1919 bezetten de Servische troepen het Zuid-Hongaarsche „Komitaat” Baranya, met de hoofdstad Pecs (vroeger Fünfkirchen) aan gene zijde van de Drave. Hoewel toen de grenzen zelfs nog niet officieel vastgesteld waren, en dit gebied later weer aan Hongarije terugviel, werden ook daar terstond de Hongaarsche zegels overdrookt met „Baranya 1919” (afb. 20 en 21) en het groote Bacska Banaat, met o.a. de stad Temesvar — (dat later aan Roemenië kwam) ging in Joego-Slavische handen over, en onmiddellijk onderging het maaierszegel ook hier gelaten de opdruk „Banat Bacska 1919” (afb. 22).

In Temesvar kreeg het bovendien nog een andere

waardeopdruk ook (afb. 23).

Maar het maaierszegel was er nog niet.

Mei 1919 werden verschillende Hongaarsche plaatsen door een entente-leger bezet. Zoo kreeg de stad Arad o.a. een Fransche bezetting, die prompt het maaierszegel overdrukte met „Occupation Française” (afbeelding 16). Het costelijk deel van het aan alle zijden beknibbelde Hongarije, het z.g.n. Transsylvanië en Zevenburgen met o.a. de steden Grosswardein en Kolosvar (Klausenburg) moest aan Roemenië afgestaan worden, dat de Hongaarsche zegels voiczag van een cirkelvormige opdruk „Regatul Romaniei” (Roemeensch regeeringsgebied) afb. 17.

Om een verdere uitbreiding van de Raden-regering te voorkomen, werd zelfs als beschermende maatregel ook Debreczin, de beroemde Hongaarsche universiteitsstad bezet. Hier werd de ovale opdruk „Zona de occupatie Romana” (= zone van Roemeensche bezetting) (afb. 8) gebruikt. Toen de Raden-republiek ten einde was, trokken de Roemenen zich hier weer terug.

Gelijktijdig met de actie van het nieuwe Joegoslavië in het Zuiden en de Roemenen in het Oosten, bezetten de troepen van de nieuw ontstane Tsecho-Slowaaksche Republiek het heele Noordelijk deel van Hongarije, met de hoofdstad Bratislava (Pressburg).

Daar kregen de Hongaarsche zegels de opdruk „Posta Ceskoslovenska 1919” (Tsechoslowaaksche

post) afb. 15.

Naar het Zuiden, het Oosten en het Noorden, overal gebiedsverlies. En zelfs in het westen werd het maaierszegel niet met rust gelaten. Daar, in het z.g.n. Leitha-Banaat, kwam in 1921 een opstandige beweging in actie, die 7 verschillende opdrukken op het maaierszegel aanbracht. Eenvoudig met: „lajta bansag-posta” (post van het Leitha-banaat) afb. 24, en bijv. „felkelö Magyarok által megszállt Nyugatmagyarország 1921, aug-szept (= door opstandige Hongaren bezet West-Hongarije, 1921 Augustus-September (afb. 25)). In de stad Sopron, waar het hoofdkwartier gevestigd was, kwam het zelfs tot een volksstemming, die ook haar stempel drukte op het maaierszegel (afb. 26.) Soproni népszavazás, 1921, dec. 14. = Volksstemming te Sopron, 14 Dec. 1921. Zoo schrijft dit eenvoudige maaierszegeltje, dat in 3 jaar tijds, buiten zijn wil, verkondiger werd van een 30-tal binnen- en buitenslandsche wijzigingen, een stukje Hongaarsche geschiedenis, duidelijker, levendiger en bevattelijker dan de uitvoerigste historische studie. Ook hier weer blijkt hoe 'n gewaardeerd hulpmiddel de philatelie kan zijn bij de bestudeering van — o.a. — aardrijkskunde en geschiedenis.

Hongarije werd wel héél zwaar vernederd. Maar de geschiedenis herzag zichzelf. De laatste jaren hebben ons geleidelijk de eene correctie van Trianon na de andere te zien gegeven.

En ook daarvan maken ons de postzegels ge-

tuige, thans, naar de geest van de tijd, in fleurige, frissche herdenkingsseries.

Het begon in het Noorden, tengevolge van de Weenske arbitrage van 1 Nov. 1938. Een lange strook oud-Hongaarsch grondgebied werd aan Tsecho-Slowakije onttrokken en kwam bij Hongarije terug, met o.a. de steden Munkacs, Kassa en Komarom. Dat geven ons ook de afbeeldingen 27/31 in beeld, 27: de burcht van Munkacs, 28: Rijksbestuurder Horthy rijdt op zijn witte schimmel over de Donaubrug van Komarom, 29: de prachtige cathedraal van Kassa (Kácsa), 30: een verheugd Noord-Hongaarsch meisje tooit een soldaat met bloemen! 31: een engel luidt de klokken van Kassa's cathedraal. Het Noorden keerde dus terug, 1940. Ook het Oosten keert terug. Zevenburgen wordt door Roemenië weer afgestaan aan Hongarije, zoodat o.a. ook de steden Grosswardein en Koloszvar weer Hongaarsch worden.

Er verschijnt een gedenkzegel (afb. 33) met het

inschrift Kelet Visszater = het Oosten keert terug —, en een weldadigheidsserie, ten bate van de noodlijdenden in Zevenburgen, waarop we o.a. (afb. 32) de patrona Hugariae zich liefdevol zien neerbuigen over een verkommerden Zevenburger.

Ook het Zuiden keert terug. April 1941 — oorlog tusschen Duitschland en Joego-Slavië. Hongarije trekt mee op. We lezen in de eerste weer-machtsberichten: de Hongaarsche troepen namen Maria Theresiopol! Het Bacska Banaat volgt. Ook dit oude Hongaarsche gebied keert weer. En ook nu zijn er terstond de postzegels die dit feit mede wereldkundig maken. De beschermheilige van Hongarije, St. Stephan, met het opschrift Del Visszater = Het Zuiden keert terug (het cliché in de kop, afb. 34).

Waren de Hongaarsche zegels dus getuige van veel leed en onrecht, ze deelen ook in revisie en herstel!

AAN DE OOSTZEE

Naar een schilderij
van O. H. Engel